

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور

۱۳. بودجه شرکت‌ها (بنگاه‌های) دولتی حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات

مقدمه

بودجه شرکت‌های دولتی، یکی از اجزای اصلی تشکیل‌دهنده بودجه کل کشور محسوب می‌شود. در طول سال‌های اخیر شمار شرکت‌های دولتی از مجموع ۳۵۸ شرکت در قانون بودجه سال ۱۳۹۴ به ۳۸۱ شرکت در لایحه ۱۳۹۵ افزایش یافته است. این امر از لزوم بررسی دقیق تغییرات ایجاد شده در بودجه آنها و متعاقب آن از اثرگذاری این تغییرات بر کل بودجه سنواتی حکایت می‌کند. برخلاف تأکیدات مکرر اسناد بالادستی نظیر سند چشم‌انداز، سیاست‌های کلی قانون برنامه پنجم توسعه و سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی مبنی بر کاهش اندازه دولت و واگذاری تصدی‌ها، در طول سال‌های اخیر به‌ویژه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ بودجه شرکت‌های دولتی فعال در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات به طور محسوسی افزایش یافته است.

در این گزارش سعی بر آن است که سیاست بودجه‌ای دولت در حوزه شرکت‌های دولتی فعال در عرصه فناوری اطلاعات و ارتباطات شامل شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت، شرکت دولتی پست‌بانک، مرکز گسترش فناوری اطلاعات، شرکت سهامی صنایع الکترونیکی شیراز، شرکت سهامی صنایع مخابراتی صایران، شرکت سهامی ایزایران، شرکت سهامی صنایع الکترونیکی ایران، صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیکی (شرکت مادر تخصصی)، شرکت سهامی صنایع قطعات الکترونیکی، شرکت سهامی مرکز تحقیق و تولید وسایل الکترونیکی، شرکت سهامی پست، شرکت سهامی خدمات هوایی پست و مخابرات و سازمان فناوری اطلاعات مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این خصوص در قسمت نخست از این گزارش درآمد و هزینه کلی شرکت‌های فعال در بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات بررسی خواهد شد و سپس عملکرد مالی شرکت‌های دولتی حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۴ مورد مقایسه قرار خواهد گرفت و در پایان نیز جمع‌بندی ارائه می‌شود.

معاونت پژوهش‌های
زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات
ارتباطات و
فناوری‌های نوین

مشخصات گزارش

۱. بررسی درآمد و هزینه کل شرکت‌های فعال در بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات

در جداول پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۵، در مجموع تعداد ۳۸۱ شرکت فهرست شده‌اند که از این بین ۱۴ شرکت در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات مشغول به فعالیتند. نمودار ۱ افزایش هزینه‌ها و درآمدهای شرکت‌های فعال در بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات را در قوانین بودجه سال‌های اخیر و لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ نمایش می‌دهد که در اینجا به‌طور ویژه به افزایش هزینه‌ها و درآمدهای لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ شرکت‌های دولتی فعال در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات، نسبت به سال‌های گذشته و علل آن پرداخته خواهد شد.

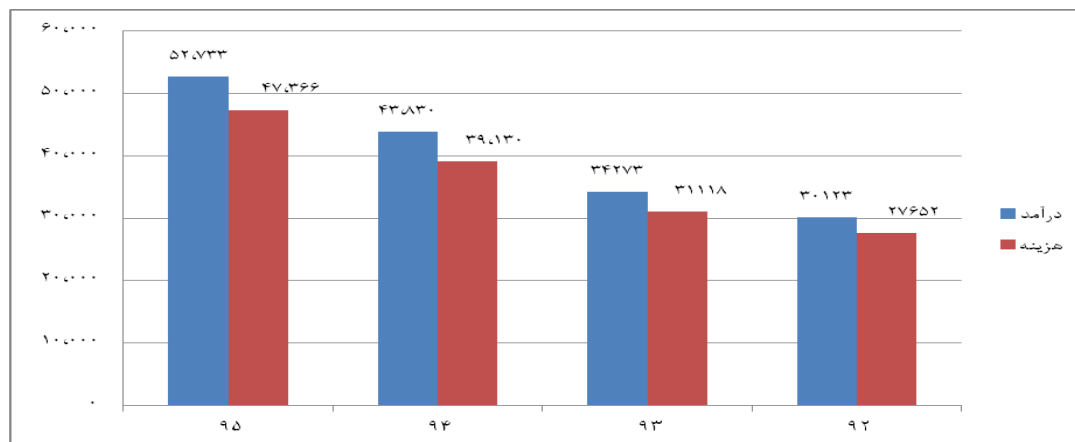
شماره مسلسل:

۲۸۰۱۴۶۶۹

تاریخ انتشار:

۱۳۹۴/۱۱/۱۱

نمودار ۱. مقایسه جمع درآمد و هزینه شرکت‌های دولتی فناوری اطلاعات و ارتباطات در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۲، ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ (میلیارد ریال)

مأخذ: پیوست ۳ قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۴ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۵.

همان‌طور که در نمودار ۱ به خوبی مشهود است، در کنار افزایش هزینه‌ها، درآمد حاصل از شرکت‌های مذکور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ نسبت به سال گذشته افزایش قابل توجهی داشته است که این افزایش درآمد را باید در وهله نخست در افزایش درآمد شرکت ارتباطات زیرساخت نسبت به سال گذشته در این خصوص جستجو کرد. در این راستا درآمد این شرکت از ۱۷,۲۱۹ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۴ به ۱۹,۸۵۰ میلیارد در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ رسیده است. افزون بر این، الحاق مرکز گسترش فناوری اطلاعات به فهرست شرکت‌های دولتی در لایحه سال ۱۳۹۵ بر افزایش رقم کل درآمد شرکت‌های دولتی حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات مؤثر است.

بررسی رشد هزینه و درآمدهای شرکت‌های فعال در عرصه فناوری اطلاعات و ارتباطات نشان می‌دهد که هزینه سالیانه این شرکت در طول سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۵ از رشد ۷۱ درصدی برخوردار بوده و درآمدها نیز رشد ۷۵ درصدی داشته است.

۲. عملکرد مالی شرکت‌های دولتی حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و مقایسه لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ نسبت به قانون سال ۱۳۹۴

در جدول ۱ ضمن مقایسه سود شرکت‌های دولتی فعال در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات نسبت به سال گذشته، رتبه هر یک از این شرکت‌ها نسبت به سود پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ نمایش داده شده است.^۱ در این خصوص بیشترین میزان افزایش سود پیش‌بینی شده در لایحه سال ۱۳۹۵ نسبت به سال گذشته به صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک شرکت مادر تخصصی برمی‌گردد که ۵۰ درصد سود آن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ به ۶,۵۷۷ میلیارد ریال خواهد رسید که نسبت به سال قبل از آن دارای رشد ۱۳۴ درصدی است. شرکت سهامی ایزایران با ۳۷ درصد و شرکت سهامی صنایع الکترونیک ایران و شرکت سهامی صنایع مخابراتی صایران هریک با ۱۸ درصد جایگاه‌های بعدی را به خود اختصاص داده‌اند.

۱. خاطر نشان می‌شود، ارقام دوبار منظور شده شرکت‌های سهامی صنایع الکترونیک شیراز، سهامی صنایع مخابراتی صایران، سهامی ایزایران، سهامی صنایع الکترونیک ایران، سهامی صنایع قطعات الکترونیک و سهامی انستیتو ایزایران از مجموع درآمد و هزینه‌های آنها کسر نشده است.

جدول ۱. رتبه‌بندی شرکت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات نسبت به سود پیش‌بینی شده در لایحه بودجه

(میلیون ریال)

سال ۱۳۹۵ و مقایسه ۵۰ درصد سود ویژه این شرکت‌ها نسبت به سال ۱۳۹۴

رتبه	شماره طبقه‌بندی	نام شرکت	لایحه بودجه سال ۱۳۹۵			درصد رشد سود ۱۳۹۴	درصد سود ویژه ۱۳۹۵
			درآمد	هزینه	سود ویژه ۵۰ درصد		
۱	۲۸۳۳۰۰	شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت	۱۹,۸۵۰,۰۰۰	۱۴,۷۶۸,۵۲۵	۲,۵۴۰,۷۳۸	۲,۲۲۵,۳۵۶	۱۴
۲	۲۸۳۹۰۰	شرکت دولتی پست‌بانک	۱۰,۰۸۷,۷۰۸	۹,۹۳۷,۷۰۸	۷۵,۰۰۰	۷۵,۰۰۰	۰
۳	۲۳۴۸۴۰	مرکز گسترش فناوری اطلاعات	۱,۱۳۶,۰۰۰	۱,۰۹۹,۰۱۰	۱۸,۴۹۵	۲۸,۸۹۲	-۳۶
۴	۲۹۴۳۹۰	شرکت سهامی صنایع الکترونیک شیراز	۲,۸۳۸,۲۹۶	۲,۸۰۶,۰۶۳	۱۶,۱۱۷	۲۳,۹۶۹	-۳۳
۵	۲۹۴۴۰۰	شرکت سهامی صنایع مخابراتی صایران	۲,۶۱۷,۱۷۰	۲,۶۰۲,۱۷۰	۷,۵۰۰	۶,۳۶۷	۱۸
۶	۲۹۳۲۱۰	صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک (شرکت مادر تخصصی)	۸۶,۲۶۲	۷۳,۱۰۸	۶,۵۷۷	۲,۸۰۵	۱۳۴
۷	۲۷۰۰۰۰	شرکت سهامی ایزایران	۲,۱۲۹,۳۳۲	۲,۱۱۸,۳۶۷	۵,۴۸۳	۳,۹۹۶	۳۷
۸	۲۵۴۰۰۰	شرکت سهامی صنایع الکترونیک ایران	۱,۴۶۱,۱۶۳	۱,۴۵۲,۸۳۳	۴,۱۶۵	۳,۵۳۴	۱۸
۹	۲۵۴۱۰۰	شرکت سهامی صنایع قطعات الکترونیک	۹۷۵,۳۶۰	۹۶۸,۳۰۲	۳,۵۲۹	۳,۲۲۸	۹
۱۰	۲۹۵۰۹۰	شرکت سهامی انستیتو ایزایران	۷۳۷,۶۳۰	۷۳۱,۱۸۳	۳,۲۲۴	۳,۹۷۰	-۱۹
۱۱	۲۸۳۶۰۰	شرکت سهامی مرکز تحقیق و تولید وسایل الکترونیک	۳۳۶,۲۰۰	۳۳۱,۸۰۰	۲,۲۰۰	۲,۲۰۰	۰
۱۲	۲۸۳۱۰۰	شرکت سهامی پست جمهوری اسلامی ایران*	۹,۷۲۷,۸۹۰	۹,۷۲۷,۸۹۰	۰	۰	-
۱۳	۲۸۳۱۱۰	شرکت سهامی خدمات هوایی پست و مخابرات - پیام	۱۷۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	۰	۰	-
۱۴	۲۸۳۴۰۰	سازمان فناوری اطلاعات	۵۸۰,۰۰۰	۵۸۰,۰۰۰	۰	۰	-
جمع			۵۲,۷۳۳,۰۱۱	۴۷,۳۶۶,۹۵۹	۲,۶۸۳,۰۲۸	۲,۳۷۹,۳۱۷	۱۳

مأخذ: پیوست ۳ قانون بودجه سال ۱۳۹۴ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۵.

*دارای مصوبه واگذاری.

جمع کل سود شرکت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در لایحه سال ۱۳۹۵ نسبت به سال گذشته دارای ۱۳ درصد رشد بوده است که از میان این شرکت‌ها، سود شرکت‌های صنایع سهامی الکترونیک شیراز با ۳۳ درصد، شرکت سهامی انستیتو ایزایران با ۱۹ درصد و مرکز گسترش فناوری اطلاعات با ۳۶ درصد کاهش همراه بوده است.

همان‌گونه که در جدول ۱ به خوبی مشهود است، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵، درآمد ۱,۱۳۶ و هزینه ۱,۰۹۹ میلیارد ریالی برای مرکز گسترش فناوری اطلاعات در نظر گرفته شده است. مرکز گسترش فناوری اطلاعات در قانون بودجه سال گذشته در شمار شرکت‌های دارای مصوبه واگذاری قرار داشت. این درحالی است که این شرکت نه تنها واگذار نشد بلکه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ از فهرست شرکت‌های دارای مصوبه واگذاری به فهرست شرکت‌های سودده انتقال یافته است. در قانون بودجه سال گذشته، شرکت سهامی صنایع الکترونیکی شیراز و شرکت سهامی صنایع قطعات الکترونیک دارای مصوبه واگذاری به بخش خصوصی بوده‌اند اما در طول سال گذشته نه تنها واگذار نشدند بلکه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ از لیست واگذاری نیز خارج شده‌اند.

شرکت پست جمهوری اسلامی نیز در قانون بودجه سال گذشته در شمار شرکت‌های دارای مصوبه واگذاری قرار داشته است اما در طول سال گذشته و در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ نیز در زمره شرکت‌های دارای مصوبه واگذاری قرار گرفته است. اما با توجه به روند بررسی لایحه اساسنامه شرکت سهامی پست جمهوری اسلامی ایران در کمیسیون صنایع و معادن مجلس،

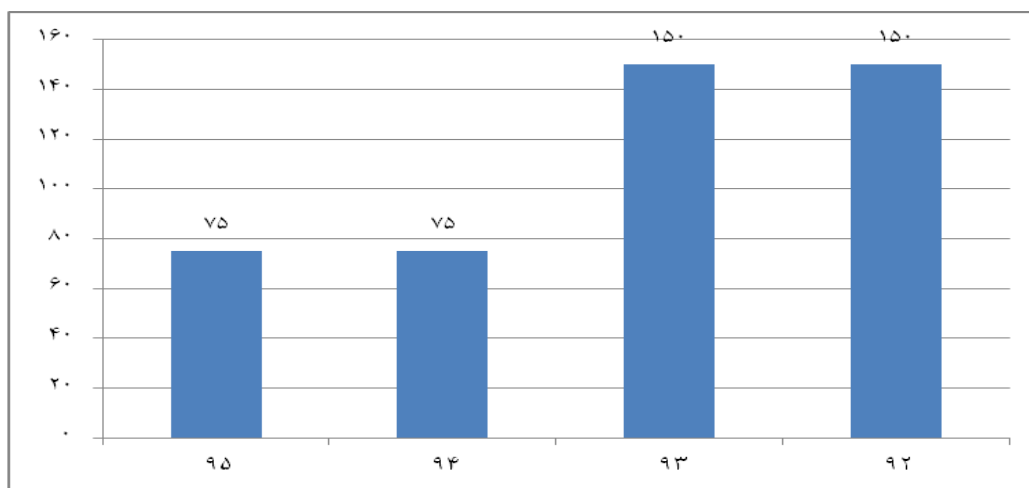
این شرکت همچنان در شمار شرکت‌های دولتی است و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مقدمات صدور مجوز شروع فعالیت چند اپراتور خصوصی در زمینه پست را فراهم می‌سازد.

نظر به کاهش سود ویژه شرکت دولتی پست‌بانک در قوانین بودجه سال‌های گذشته، در ادامه روند تغییرات این شرکت مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

در نمودار ۲ تغییرات ایجاد شده در سود ویژه شرکت دولتی پست‌بانک در طول سال‌های اخیر و تغییر در سیاست‌های بودجه‌ای نشان داده شده است.

نمودار ۲. روند سود ویژه شرکت دولتی پست‌بانک در قوانین بودجه

سال‌های اخیر و لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ (میلیارد ریال)

مأخذ: همان.

۵۰ درصد سود ویژه شرکت دولتی پست‌بانک در قانون بودجه سال ۱۳۹۱، مبلغ ۱۰۰,۰۰۰ میلیارد ریال بوده است.^۱ این در حالی است که میزان سود این شرکت در سال ۱۳۹۲ کاهش بسیار زیادی داشته است و به مبلغ ۱۵۰ میلیارد ریال رسید. در سال ۱۳۹۳ نیز این رقم تکرار شد و در سال ۱۳۹۴ سود شرکت نصف شد و به رقم ۷۵ میلیارد ریال رسید. در لایحه ۱۳۹۵ نیز سود شرکت پست‌بانک بدون تغییر مبلغ ۷۵ میلیارد ریال پیشنهاد شده است. این کاهش ۵۰ درصد سود ویژه نشان از کاهش درآمدها، افزایش هزینه‌ها و کاهش بهره‌وری در این بانک است. براساس سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی که از سوی مقام معظم رهبری ابلاغ شده است فهرست بانک‌هایی که دولتی باقی می‌مانند احصا شده و شرکت دولتی پست‌بانک در شمار این بانک‌ها قرار نمی‌گیرد. برای استمرار خدمات پست‌بانک در مناطق دور افتاده و روستاها از واگذاری این بانک دولتی به بخش خصوصی جلوگیری شده است. در صورت ادامه روندی که آمارهای درآمد و هزینه این بانک نشان می‌دهد. در سال‌های آینده شاهد زیان‌ده بودن این شرکت خواهیم بود. لذا توجه به افزایش بهره‌وری و اصلاح ساختاری این بانک دولتی ضروری به نظر می‌رسد.

۱. این میزان به سبب عدم امکان به نمایش گذاردن مقایسه این میزان سود با سود ویژه سال‌های پس از آن در این نمودار درج نشده است.

جمع‌بندی

سود ویژه شرکت‌های دولتی فعال در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات در لایحه سال ۱۳۹۵ نسبت به قانون سال ۱۳۹۴ حدود ۱۳ درصد افزایش یافته است. در میان این شرکت‌ها، سود ویژه ۳ شرکت نسبت به سال گذشته کاهش و ۶ شرکت افزایش یافته است. سود ۱۴ شرکت دولتی حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵، تقریباً ۴ درصد از سود کل شرکت‌های دولتی را تشکیل می‌دهند.

بسیاری از شرکت‌های دولتی فعال در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات، در حوزه‌هایی فعالیت دارند که یا غیرحاکمیتی بوده و یا بخش خصوصی هم‌اکنون در آنها فعال است و به نوعی رقیب بخش خصوصی به حساب می‌آیند، به همین دلیل و براساس قانون سیاست‌های اجرای اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی برخی از این شرکت‌ها در سال‌های گذشته در لیست واگذاری قرار گرفتند که از این میان می‌توان به مرکز گسترش فناوری اطلاعات، شرکت سهامی صنایع الکترونیک شیراز و شرکت قطعات الکترونیک ایران اشاره کرد که تاکنون به بخش خصوصی واگذار نشده‌اند و از فهرست شرکت‌های دارای مصوبه واگذاری خارج شده‌اند. واگذاری صحیح این شرکت‌ها به بخش خصوصی سبب کوچک شدن دولت و همچنین افزایش کارایی و بهره‌وری در این شرکت‌ها خواهد شد.

